

інтереси учасників процесу (акцент зроблено на узгодження таких факторів, як інтерес і відповідальність). Серед них: гармонізація внутрішніх і зовнішніх спонукальних факторів, тобто системи особистих мотивів та мотиваційної активності з боку підприємства; стандартизація виробничих функцій суб'єктів, які взаємодіють у виробничому процесі; чітке визначення відповідальності сторін; формування інституційної структури, що включають норми і правила, які регламентують соціальну й економічну діяльність суб'єктів.

Одержано 20.04.2017

УДК [330:316.343.654](477)

Олексій Георгійович Барбашов,

курсант 1 курсу факультету № 4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Павленко Н. В.

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В УКРАЇНІ

Обов'язковою умовою стабільного функціонування суспільства є наявність в його структурі середнього класу. Саме потужний середній клас виступає каталізатором сталого розвитку економічної та політичної системи держави. В Україні цей важливий прошарок суспільства так і не вдалося сформувати, що є додатковим фактором політичної та економічної нестабільності в нашій країні.

Проблема формування середнього класу в Україні останнім часом активно обговорюється фахівцями та експертами. Економічним критерієм віднесення особи до середнього класу є отримання нею середнього для даного конкретного суспільства рівня доходів та володіння нерухомим майном. Тому частка середнього класу залежить від пропорції розподілу доходів в країні. З соціологічної точки зору, це та частина суспільства, яка більше за інших зацікавлена у стабільному розвитку економіки країни та її політичної системи. У більшості країн з розвиненою економікою вона складає понад 60 % населення. У всьому цивілізованому світі середній клас виступає основним внутрішнім інвестором держави, піклуючись про майбутнє процвітання своєї країни і подальших поколінь. Середній клас виконує функцію найпотужнішого економічного «донора» шляхом сплати податків, формування фінансової основи діяльності державної і місцевої влади. Сплачуючи податки, середній клас здатний підтримувати соціально пасивне населення і тим самим виступати гарантом реалізації державних соціальних програм. Тому проблема формування середнього класу є важливим питанням для сучасного суспільства.

В Україні процес формування середнього класу, що відповідав би за майновим статусом та рівнем особистих доходів критеріям розвинених країн, перебуває на початковому етапі. Це пояснюється насамперед низьким рівнем

життя основної частини населення. За даними ПРООН, 60 % населення України живе за межею бідності. А серед тих, хто отримує достатньо високі доходи, значну частину складають особи, пов'язані з тіньовим бізнесом, та корумповані посадовці органів державної влади. Їх не можна віднести до середнього класу, оскільки вони не зацікавлені в соціально-економічній та політичній стабільності суспільства. За різними оцінками, середній клас в Україні складає від 5 до 10 відсотків. Це занадто мало, щоб стати надійною опорою розвитку країни.

Головним фактором, що перешкоджає формуванню даного класу в Україні є клановий принцип побудови економічних та політичних відносин. Сьогодні клани організували своєрідні економічні піраміди, які переплелися з криміналом і владою. Декілька таких пірамід контролюють майже всю систему влади, передусім виконавчу. Вони стали монополістами і задають свої правила гри в усіх секторах економіки, вирішальним чином впливаючи на виробництво – через тарифи, пільги тощо. Саме тому в Україні відбувається збагачення окремих людей з одночасним збіднінням переважної більшості населення. Клани, задаючи параметри функціонування економічної системи, не допускають ні конкуренції, ні приходу іноземних інвестицій, ні рівних умов господарювання. Тому розвиток підприємництва, яке є природним середовищем для формування середнього класу, наразі в Україні дуже ускладнений, а значна частина малих підприємств вимушено переходить у тінь.

Якщо кланові піраміди не будуть усунуті від влади, середній клас зовсім зникне як елемент соціальної структури українського суспільства, поповнивши лави претендентів на соціальну допомогу, або виїхавши за кордон, а держава втратить рушійну силу свого подальшого розвитку.

Одержано 20.04.2017

УДК 330.341.2

Ярослава Андріївна Долинна,

курсант 2 курсу факультету № 1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Павленко Н. В.

ІНСТИТУЦІЙНІ ЧИННИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Однією з найактуальніших проблем сучасного глобального економічного розвитку є проблема загострення соціальної нерівності країн світу. Пошук причин та рецептів подолання цього загрозливого явища викликав до життя появу багатьох теорій, кожна з яких по своєму відповідала на питання, чому одні країни багатіють, в той час як інші стають біднішими. Причинами прогресуючої соціальної диференціації країн світу називалися відмінності у їхньому географічному розташуванні, культурі і менталітеті, трудовій етиці